

Čís. 7164.

Ustanovení § 92 zákona ze dne 17. února 1922, čís. 76 sb. z. a n. nedotýkají se platných předpisů úpadkového řádu. Výdaje, jež vzhledem k tomuto předpisu vynaložil erár (vojenská správa) na ošetřování choromyslného gážisty v ústavu, nemohou za jeho života, pokud nebyly kryty příjmy z jeho soukromého jmění, postihnouti ani jeho úpadkovou podstatu uplatňováním práva postihu erárem. Pokud by takováto pohledávka eráru byla v úpadku uznána, patří do třetí třídy úpadkových pohledávek.

(Rozh. ze dne 17. června 1927, Rv II 214/27.)

K úpadku Vincence S-a, vojenského gážisty na odpočinku, přihlásila vojenská správa v I. třídě úpadkových pohledávek pohledávky 11.003 Kč 99 h a 21.600 Kč, jakožto rozdíl, oč vynaložila (asi vynaloží) za úpadce za jeho ošetřování v ústavu pro choromyslné více, než činily jeho služební požitky. Správce úpadkové podstaty uznal pouze pravost pohledávky 3.223 Kč 78 h (náklady za ošetřování Vincence S-a do vyhlášení úpadku) a to ve III. třídě úpadkových pohledávek, jinak přihlášené pohledávky co do důvodu, výše a pořadí popřel. Byv poukázán na pořad práva, domáhal se erár na správci úpadkové podstaty uspokojení pohledávek v I. třídě úpadkových pohledávek. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e uznal přihlášenou pohledávku po právu jen (uznanými) 3.223 Kč 78 h a to ve třetí třídě úpadkových věřitelů, jinak žalobu zamítl. D ů v o d y: Dlužno především zkoumati, zda ustanovením § 92 zákona čís. 76/1922 byla změněna dotyčná ustanovení konk. řádu. Uváží-li se, že zákon 76/1922 žádného ustanovení konk. řádu výslovně nezrušuje, a vzhledem na doslov jeho § 92, jenž mluví o příjmech a soukromém jmění choromyslného gážisty a tím patrně na myslí nemá konk. podstatu, která sice zůstává vlastnictvím úpadce, upotřebena však může býti jen podle předpisu konk. řádu, a obzvláště jeho umístění v druhé třídě ústavu nařizuje, nikterak však neuvádí, že jeho ustanovení mají platiti i v případě úpadku, tak nečiní ani mlčky, má soud zřetelem i na čl. I. odst. 2 uv. zák. ke konk. řádu podle § 9 obč. zák. za to, že v případě vyhlášení úpadku na jmění choromyslného gážisty i pro něho jako pro každého jiného úpadce platí jen ustanovení konk. řádu. Podle toho budiž konk. podstaty použito ke společnému uspokojení osobních věřitelů, kterým příslušejí v době prohlášení konkursu majetkoprávní nároky proti úpadci (§ 1 odst. 2 konk. ř.) a nemá obzvláště úpadce nároku na výživu z podstaty (§ 5 odst. (2) konk. ř.). Nárok eráru na náhradu vydání za úpadce za dobu od 15. prosince 1924 (den vyhlášení úpadku) není tudíž proti konkursní podstatě odůvodněn, při čemž se ještě podotýká, že § 15 konk. ř. v úvahu nepřichází, poněvadž tento § jedná o pohledávkách na zaplacení opětujících se plnění proti úpadci a nikoliv o jeho vlastním nároku na taková plnění, dále že žalobce svůj nárok

na úhradu před prohlášením konkursu nezajistil, jak to dle § 92 zák. 76/1922 učiniti mohl. Pokud se týče vydání do 15. prosince 1924 uznává žalovaný správnost pohledávky 3.223 Kč 78 h a zbývá proto jen řešiti otázku, které pořadí této pohledávce přísluší. V tomto směru ustanovuje § 53 konk. ř., že všechny konk. pohledávky náležejí do 3. třídy, pokud nenáležejí podle §u 51 neb 52 konk. ř. do 1. neb 2. třídy, a do těchto tříd náležejí jen pohledávky § 51 neb 52 konk. ř. výslovně uvedené a vylučuje zájem konk. věřitelů jakýkoliv rozšiřující výklad těchto ustanovení neb obdobné jich použití. Pro žádané zařazení do 1. třídy mohlo by v úvahu přicházeti jedině čís. 4 § 51 konk. ř. V případě tomto však nejde o pohledávku ošetrovacích nákladů, které příslušely ústavu choromyslných a erár tomuto u splnění požitkového zákona čís. 76/1922 zaplatil. Na tom nemění ničeho ustanovení § 92 zák. 76/1922, že vydání na umístění a ošetřování choromyslného gážisty v ústavu mají přednost před jinými — díkce tato již pro svou všeobecnost správně neurčitost do rámce konk. ř. se vůbec nehodí, poněvadž, jak shora bylo již vyličenno, zákonem 76/1922 ustanovení konk. řádu nebyla nikterak změněna, mimo to stanovená přednost vzhledem na vřazení této věty v § 92 a vzhledem na následující větu, že nedostačují-li výše zmíněné prostředky ošetřovaného, hradí zbytek vojenská správa, se vztahovati může jen na zaopatřovací požitky a ostatní příjmy choromyslného, z nichž v tomto případě zaopatřovacích požitků bylo skutečně použito na úhradu uvedených vydání, kdežto Vincenc S. dle souhlasného přednesu stran od 1. července 1924 příjmů neměl a nemá. O d v o l a c í s o u d vyhověl odvolání žalujícího eráru potud, že mu přiznal též pohledávku ve zbytku 7.780 Kč 21 h a že mu přiznal právo uplatňovati v úpadku též pohledávku ve výši 21.600 Kč, obě ve III. tř. úpadkových pohledávek. D ů v o d y: Nejprve dlužno řešiti otázku, má-li žalující erár z důvodu § 92 zák. čís. 76/22 vůbec soukromoprávní nárok, který by mohl uplatňovati v řízení konkursním. K otázce této dlužno přisvědčiti. Žalovaný poukazuje k tomu, že by erár, kdyby mu vůbec nárok takový příslušel, mohl jej uplatňovati za úpadcova života pouze z jeho příjmů, jichž zde však není, případ předposledního odstavce zmíněného § že však dosud nenastal. V uvedeném místě ukládá zákon státu z veřejnoprávních a stavovských důvodů závazek, dopláceti na druhou třídu nemocného gážisty a ponechává mu postih proti němu podle obdoby § 1042 obč. zák. Že zákon tento postih uznává, vyplývá z toho, že eráru přiznává právo zajistiti si tento nárok po případě již za gážistova života, což nezbytně předpokládá jsoucnost takového nároku na náhradu i pro budoucnost. Je sice pravda, že zákon uplatňování tohoto postihu — a to zase z důvodů veřejnoprávních a stavovských — ve dvou směrech omezuje se do osob, na jichž úkor by se dalo: jednak ve prospěch gážisty samého za jeho života, jednak ve prospěch pozůstalých po gážistově smrti; proti jiným osobám, tedy ani proti věřitelům takového omezení zákon neustanovil. Kde tedy běží o majetkové hodnoty, při kterých ony dvě zmíněné skupiny osob, gážista a jeho pozůstalí, vůbec již v úvahu přijíti nemohou, není závady, pro kterou by erár svůj soukromoprávní nárok na náhradu zálohou vyplacených částek požadovati ne-

mohl. Po té stránce bylo tedy právní posouzení napadeného rozsudku, pokud se týká prvního odstavce výroku, správné. Běží nyní o to, jaké pořadí státu pro tento nárok přísluší. Žalobce domáhá se uspokojení v první třídě věřitelů a dovolává se pro svůj názor jednak obdoby § 51 čís. 4 konk. ř., jednak dovozuje přednostní pořadí ze šestého odstavce § 92 zák. čís. 76/22. Avšak v tom i onom směru neprávem. § 51 čís. 4 konk. ř. mluví sice o pohledávkách, které co do vzniku a předmětu mají snad jistou obdobu se souzeným případem, však z taxativního výpočtu osob, kterým zákon toto pořadí přiznává, a z povahy úkonů, kterých se pohledávky takových osob mohou týkati, jde bezpečně na jevo, že jde tu o přednostní právo určité vymezeného okruhu osob, které, kotvíc v důvodech sociálních, jest úchylnou z pravidla, jež nepřipouští rozšiřujícího výkladu. Také tu posoudil věc první soud zcela správně. Přednostní právo nepřísluší žalobci ani z § 92 I. c. Neboť z celé souvislosti tohoto zákona je patrné, že tu zákonodárce neměl na mysli upravití nějak odchylně normy o přednostním pořadí a zákonném zastavním právu ve prospěch takových nároků, čemuž nasvědčuje jak stylistická úprava, doslov zákona, tak také úvaha, že při výkladu, který si osvojuje žalobce, byl by dovětek předposledního odstavce, pojednávající o možnosti zajištění pohledávky, zcela zbytečný a protismyslný. Mluví-li zákon o přednosti, může se to vykládati jen jako pokyn pro administrativu a pod., nikoli však ve smyslu žalobcově, což by rozhodně musilo býti vyjádřeno určitěji. Odvolací soud odchyluje se od napadeného rozsudku pouze pokud jde o další částky od vyhlášení úpadku. Soud první stolice je na omylu, míně, že tu nejde o opětující se dávky ve prospěch úpadce neb o jeho výživu; tak tomu není. Jak již bylo řečeno, uplatňuje zde stát svůj postízní nárok ze závazku, který mu vznikl tím, že byl úpadce jako pensionovaný vojenský gážista dodán do ústavu choromyslných; z tohoto právního důvodu má závazek k opětovnému placení doplatek a tím také závazku tomuto odpovídající postízní nárok na náhradu, který se stejně jako plnění opětuje, pokud úpadce v ústavě zůstane, jak to ostatně vyplývá také z přípustnosti zajištění nároků pro budoucnost. Má proto pravdu odvolatel, že je zde nárok na opětovné plnění neurčitého trvání ve smyslu § 15 případně § 16 konk. ř., který však může — jak již bylo řečeno — uplatňovati pouze ve třetí třídě věřitelů. V té příčině bylo tedy odvolání eráru vyhověti.

N e j v y š š í s o u d k dovolání žalovaného správce úpadkové podstaty obnovil rozsudek prvního soudu; dovolání žalujícího eráru nevyhověl.

D ů v o d y:

Pokud se týče částky 3.223 Kč 78 h z přihlášené pohledávky 11.003 Kč 99 h byla správcem úpadkové podstaty ve sporu uznána a nepřichází tedy již v úvahu, vyjmouc otázku sporného pořadí. Ale odvolací soud uznal neprávem, že žalujícímu eráru přísluší proti úpadkové podstatě též zbytek oné pohledávky 7.780 Kč 21 h a kromě toho i další

pohledávka 21.600 Kč. Uznává sám, že § 92 zákona ze dne 17. února 1922, čís. 76 sb. z. a n. obmezuje právo státu na postih jednak ve prospěch gážisty samého za jeho života, jednak ve prospěch jeho pozůstalých po jeho smrti, míní však, že proti jiným osobám neustanovil zákon takového obmezení, poněvadž v tom případě ani zájmy gážisty samého ani jeho pozůstalých vůbec již nemohou přijíti v úvahu. Než tomuto názoru nelze přisvědčiti. Při řešení sporné otázky nutno vycházeti z toho, co nepochybným způsobem ustanovuje sám § 92 zák. čís. 76/22 a zároveň z platných předpisů úpadkového řádu. Podle § 92 zák. čís. 76/22 nutno vydání za umístění a ošetřování choromyslného gážisty v ústavu hraditi nejen z jeho požitků, nýbrž i z ostatních příjmů jeho soukromého jmění. Nestačí-li tyto prostředky, hradí zbytek vojenská správa. Zemře-li choromyslný, může býti použito jeho soukromého jmění na úhradu těchto vydání, není-li tím ohrožena výživa pozůstalých. Z toho jasně plyne, že zákon obmezuje úhradu ošetřovacích výloh po dobu života choromyslného gážisty jen na jeho požitky, po případě na ostatní příjmy z jeho soukromého jmění, nestačí-li však tyto prostředky, nemůže býti sáhnuto na podstatu jeho jmění (kapitály, hodnoty v cenných papírech, nemovitosti), nýbrž zbytek hradí vojenská správa. Jen z pozůstalosti může postížní nárok státu dojíti úhrady, ovšem opět s obmezením, že nemá tím býti ohrožena výživa pozůstalých. Vojenské správě jest tedy uložena zákonem povinnost, by za života duševně chorého gážisty sama nesla náklady ústavního ošetřování, pokud nejsou kryty jeho požitky a ostatními příjmy, s vyloučením postihu na jeho soukromý majetek. Nemůže proto vojenská správa uplatniti postížní nároky ani v úpadku, byl-li za života gážisty vyhlášen na jeho jmění, neboť z úpadkové podstaty, ač nepřestává býti jeho majetkem, nemá úpadce příjmů, ba ani nároku na výživu (§ 5 konk. ř.). Úpadková podstata slouží sice k uspokojení všech úpadkových věřitelů, vojenská správa nemůže však býti úpadkovým věřitelem, protože ošetřovací výlohy hradí ze svého, ježto jí to zákon ukládá. Odvolací soud míní, že v případě úpadku nemohou již přicházeti v úvahu ony stavovské ohledy, pro něž mělo soukromé jmění choromyslného vojenského gážisty zůstatí za jeho života ušetřeno postížních nároků eráru. Žalobkyně pak, poukazujíc na další ustanovení § 92 čís. 76/22, že tato vydání mají přednost před jinými pohledávkami a na domnělou obdobu předpisu § 51 čís. 4 konk. ř., dovozuje, že § 92 zák. čís. 76/22, jímž jako zvláštním a pozdějším zákonem byl vhodným způsobem doplněn a změněn úpadkový řád, má svůj význam a smysl i v případě úpadku. Než ani na tyto názory nelze přistoupiti. Žalobkyně sama připouští, že ustanovení § 92 zák. čís. 76/22 je nedostatečně stylisováno a jest velmi všeobecné. Zařaděno jest tak, že se bezprostředně pojí k předcházejícímu předpisu, že vydání za umístění a ošetřování choromyslného gážisty v ústavu nutno hraditi z jeho příjmů, že se tedy vztahuje jen na ten případ, že gážista má příjmy ze soukromého jmění. Z toho a, poněvadž § 92 cit. zák. nemluví vůbec o úpadku, lze bezpečně dovoditi, že zákon na úpadek ani nemyslel a tudíž předpisy úpadkového řádu nezamýšlel ani změnit ani doplnit. Kdyby to byl zamýšlel, byl by tak musil zřejmě

učiniti. Ale není správným ani názor odvolacího soudu, že vojenská správa může v úpadku uplatnit postěžní nárok, poněvadž pro ten případ již pominuly ohledy na stavovské zájmy gážistovy. Úpadková podstata je zcela odňata dispozicím úpadcovým (§ 1 konk. ř.). Jen, čeho nabyl vlastní činností nebo co mu bylo za úpadku bezplatně věnováno, má mu býti ponecháno, pokud je toho zapotřebí k výživě jeho a těch, jímž má podle zákona poskytovat výživu. Ale z podstaty, jež tu byla v době vyhlášení úpadku, nemá nároku na výživu neb zaopatření, leda že mu a jeho rodině byla dobrovolně poskytnuta nutná výživa (§ 5 konk. ř.). Gážisté v hodnostních třídách, upadli-li do duševní choroby, mají však podle § 92 zák. čís. 76/22 nárok, by byli umístěni ve druhé třídě léčebního ústavu. Tím by však byla zavedena podstatná změna předpisů úpadkového řádu, jež zákonu čís. 76/22 netanula na mysli, neboť jinak bylo by rozlišovati dvojí druh úpadců. Ti, kteří jsou vojenskými gážisty, měli by výhodnější postavení proti těm, kdož jimi nejsou, a věřitelé gážisty v úpadku byli by na tom hůře, než věřitelé jiného úpadce. Z toho následuje, že ani vojenská správa nemůže z důvodu zapravení ošetřovacích výloh za dobu do vyhlášení úpadku uplatnit postěžní nárok v úpadku. Obdoba postěžního nároku vojenské správy s nároky uvedenými v § 51 čís. 4 konk. ř. jest naprosto vyloučena. Názor žalující strany, že má-li ustanovení § 92 zák. čís. 76/22 o přednosti vydání za ošetřování před jinými pohledávkami vůbec míti praktický smysl, může ho míti toliko pro případ úpadku, vedl by k tomu, že postěžní nároky vojenského eráru by dokonce předcházely i veškerým pohledávkám za podstatou (§ 46 konk. ř.). Takový smysl však nelze zákonu přikládati. Jest tedy jedině správným názor, že ustanovení § 92 zák. čís. 76/22 nedotýkají se platných předpisů úpadkového řádu a že výdaje za ošetřování choromyslného gážisty v ústavu nemohou za jeho života, pokud nebyly kryty z jeho soukromého jmění, postihnouti ani jeho úpadkovou podstatu uplatňováním práva postihu vojenské správy, protože vojenská správa musí sama je hraditi ze zákonného závazku. Bylo proto vyhověti důvodnému dovolání žalovaného správce úpadkové podstaty a obnoviti správné rozhodnutí prvního soudu. Podle toho může dovolání žalující strany přijíti jen v úvahu, pokud částečně uznané jeho pohledávce nebylo přiznáno pořadí v první třídě úpadkových věřitelů. Bylo však již vylíčeno, že předpis § 92 zák. čís. 76/22 nijak nezasahuje do předpisů úpadkového řádu, také již odvolací soud poukázal správně na to, že obdobné použití § 51 čís. 4 konkursního řádu je naprosto vyloučeno a proto bylo bezvadně rozhodnuto, byla-li částce správcem úpadkové podstaty uznané přiznána třetí třída úpadkového pořadí.

Čís. 7165.

Zápisy do obchodního rejstříku mají v zásadě význam listinného osvědčení o skutečnostech a poměrech, jen zcela výjimečně mají také účinek konstitutivní, při čemž však zápis sám vztahuje se zase jen na skutečnosti.